

Utmaningar för en bättre folkhälsa

Folkhälsoplan 2021

Dokumenttyp:	Handlingsplan
Beslutande organ:	Kommunstyrelsen 2020-12-09
Förvaltning	Kommunledningen Ekonomi- och utvecklingskontoret
Giltig fr.o.m.	2021-01-01
Dokumentansvarig	Folkhälsostrateg
Aktualitetsförklaras	Årligen

Innehållsförteckning:	Sida
Folkhälsopolitikens åtta målområden	1
Agenda 2030, globala mål för hållbar utveckling	1
Jämlikhet i hälsa	1
Styrdokument	1
Vision för folkhälsoarbetet i Tanums kommun	2
Folkhälsorådets organisation	2
Folkhälsorådets arbetsformer	2
Utvecklingsområden:	
Jämlik hälsa och hållbar utveckling	3
Barn och ungas uppväxtvillkor	5
Goda levnadsvanor	7

Folkhälsopolitikens mål och de åtta målområdena

Det övergripande nationella målet för folkhälsopolitiken har ett tydligt fokus på jämlik hälsa: *”att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”*, enligt proposition 2017/18:249.

Folkhälsa berör många samhällsområden och de gemensamma målområdena som riksdagen antog 14 juni 2018 är en vägledning för samtliga aktörers arbete för en förbättrad folkhälsa.

De åtta målområdena:

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Agenda 2030, globala mål för hållbar utveckling

Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling avser att utrota fattigdom och hunger, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara samt balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Folkhälsan finns i samtliga dimensioner.

Jämlikhet i hälsa

En ökad jämlikhet i hälsa är en förutsättning för att uppnå ett långsiktigt socialt hållbart samhälle och ska särskilt beaktas i folkhälsoarbetet. Ett socialt hållbart samhälle innebär att grundläggande mänskliga rättigheter respekteras och att inga grupper missgynnas strukturellt. Barn och ungas behov och rättigheter ska särskilt uppmärksammas. En förbättrad folkhälsa är en viktig strategisk framtidsfråga och en framgångsfaktor för Tanums kommun.

Styrdokument

Folkhälsoarbetet och folkhälsoplanen utgår från kommunens vision och styrande dokument:

Tanums kommuns vision

En del av kommunens vision är: *”att hela kommunen utvecklas på ett sätt som långsiktigt hållbart och som stärker Tanums identitet med livskraftiga samhällen”*.

Folkhälsoavtal 2020–2023

Tanums kommun och Västra Götalandsregionens Hälso- och sjukvårdsnämnd i norra Bohuslän har, genom ett folkhälsoavtal, kommit överens om att samverka i syfte att stärka och utveckla kommun befolkningens hälsa.

Mål och inriktning 2021-2023, Hälso- och sjukvårdsnämnd norra

Mål- och inriktningsdokument för hälso- och sjukvårdsnämnd norra har sin utgångspunkt i Vision Västra Götaland – det goda livet samt regionfullmäktiges budget. Mål och inriktning syftar till att skapa en god hälsa och tillgodose invånarens behov av hälso- och sjukvård.

Vision för folkhälsoarbetet i Tanums kommun

Tanums kommuns folkhälsoplan har sin värdegrund i FN:s deklARATION om mänskliga rättigheter och i det övergripande nationella folkhälsomålet. Med folkhälsoplanen som grund finns det möjlighet för lokala folkhälsoaktörer att ta fram egna mål och handlingsplaner – både för den egna organisationen och tillsammans med andra. Folkhälsorådet har haft en central roll för utveckling av det hälsofrämjande arbetet i kommunen, och för att sprida kunskap om de utvecklingsområden som beskrivs i Folkhälsoplan 2021.

För att lyckas i arbetet med att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa är det av avgörande betydelse att varje aktör tar sitt ansvar i folkhälsoarbetet. Alla samhällssektorer i Tanums kommun – näringsliv, offentliga och ideella – är arenor där den enskilde kan vara delaktig.

Folkhälsorådets organisation

Kommunstyrelsen är ansvarig för Folkhälsorådet och utser ordförande. Alla kommunala nämnder och kommunstyrelsen representeras i rådet av en till två politiker och en tjänsteperson. Deras uppgift är att driva folkhälsofrågorna i respektive nämnd och förvaltning. Hälso- och sjukvårdsnämnden representeras av två politiker, likaså ingår representanter för Primärvård och Folk tandvård. Folkhälsostrategen ingår i rådet och ska leda samt utveckla kommunens strategiska arbete med folkhälsa. Uppdraget innebär att organisera, samordna och genomföra aktiviteter enligt gällande folkhälsoavtal och årlig verksamhetsplan/folkhälsoplan.

En hållbarhetsredovisning (tidigare benämnd som välfärdsbokslut) sammanställs varje år där valda delar ingår i kommunens årsredovisning. Nämnderna ansvarar för att redovisa resultatet av arbetet med de verksamhetsanknutna folkhälsomålen i sina respektive bokslut. Folkhälsorådet ansvarar för att uppföljning och redovisning av kommunens samlade folkhälsoarbete görs till Hälso- och sjukvårdsnämnden norra och till kommunstyrelsen.

Folkhälsorådets arbetsformer

Folkhälsorådet tar fram arbetsordning som revideras vid varje ny avtalsperiod.

Folkhälsorådet stödjer de kommunala nämnderna i att ta fram prioriterade mål för ökad folkhälsa utifrån folkhälsorådets tre utvecklingsområden. Nämnderna har möjlighet att anta långsiktiga folkhälsomål utifrån behov/utmaningar som går i linje med rådets utvecklingsområden. Alla nämnder har antagit egna folkhälsomål som sammanställts och ingår i Folkhälsoplan för 2021. Folkhälsorådet ansvarar fortsatt för att de egna arbetsgrupperna har möjlighet att arbeta med speciella fokusområden. Dessa fokusområden finns beskrivna nedan under respektive utvecklingsområde. Tanums brottsförebyggande råd (BRÅ) har en tydlig koppling till Folkhälsorådet.

De tre utvecklingsområdena och hur vi ska arbeta i Tanum för att möta dem.

”Området är att skapa förutsättningar för

JÄMLIK HÄLSA OCH HÅLLBAR UTVECKLING

En grundläggande mänsklig rättighet är att alla ska ha samma möjligheter till en god hälsa och ett långt liv. Så är inte fallet i verkligheten. För även om folkhälsan i Sverige utvecklas positivt för befolkningen som helhet har hälsoklyftorna ökat under de senaste decennierna. Att hälsan är ojämnt fördelad över befolkningen hänger till stor del samman med människors socioekonomiska förhållanden och sociala position. Ett samhälles välfärd och hållbarhet har således direkt samband med folkhälsan och hur den är fördelad.

Utifrån ett samhällsperspektiv finns argument för ett bättre utnyttjande av tillgängliga resurser samt hållbar utveckling. Det finns flera anledningar till att ojämlikhet i hälsa bör ses som ett viktigt samhällsproblem utifrån medborgarnas intresse och rättigheter. Därutöver finns det argument som berör samhället som helhet. Dessa handlar dels om behovet att skapa förutsättningar för en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar samhällsutveckling.

De förhållanden och villkor som på detta sätt är länkade till såväl den ojämlika hälsan som till samhällsutvecklingen, inkluderar tillgång till och skillnader i utbildning, arbete, försörjning, boende och närmiljö. Det handlar även om skillnader mellan kvinnor och män. Grupper som kännetecknas av att befinna sig i en särskilt utsatt eller sårbar eller marginaliserad situation/position, exempelvis att vara beroende av ekonomiskt bistånd, långtidsarbetslös, ha ofullständiga grundskolebetyg eller ha en funktionsnedsättning ska särskilt uppmärksammas”.

Folkhälsorådets prioriteringar under 2021

Folkhälsorådet ska stödja nämndernas, förvaltningarnas och bolagens arbete med att implementera den kommunövergripande strategin mot våld i nära relationer utifrån sina verksamhets- och ansvarsområden. Arbetet mot antibiotikaresistens är fortsatt ett prioriterat område för folkhälsorådet. Fortsatt stöd tillsammans med kommunens miljöstrateg ska ges i kommunens arbete att nå de globala målen för hållbar utveckling. Folkhälsorådet värnar om de mänskliga rättigheterna och allas lika värde samt vill särskilt uppmärksamma jämlikt deltagande i samhällets demokratiska processer. Vidare ska folkhälsorådet uppmärksamma barn som lever i ekonomisk utsatthet i Tanum.

Folkhälsorådet har beslutat att bevilja utvecklingsmedel inom följande utvecklingsområde *Jämlik hälsa och hållbar utveckling* för 2021:

Att stödja Tanums pastorats insats att förebygga utanförskap och öka inkludering genom hälsofrämjande kulturutövande.

Att stödja Neuro Norra Bohuslänns satsning att ge deras medlemmar samma möjlighet till en god hälsa och kännedom om hjälpmedel som kan underlätta deras vardag.

Folkhälsorådet har beslutat att rikta medel till en samverkanskonferens med fokus på våld i ungas nära relationer. Konferensen syftar även till att stärka kompetensen och öka samverkan över verksamhetsgränser inom området våld i ungas nära relationer. Medverkande arrangörer är Strömstads folkhälsoråd, Polisområde Fyrbodol och Brottsofferjouren Fyrbodol.

Nämndernas folkhälsomål: Jämlik hälsa och hållbar utveckling

Omsorgsnämnden		
<p>Individ- och familjeomsorg Verksamheten ska präglas av en hög servicenivå gentemot sökanden med ett fokus på den enskildes självbestämmande och individuella behov. Den enskilde får tala med en handläggare samma arbetsdag som första kontakten tas, den som ansöker om bistånd får en tid för besök inom nio dagar arbetsdagar och den som ansökt om ekonomiskt bistånd får ett beslut inom fem arbetsdagar. Den som bor och/eller vistas i kommunen ska kunna leva ett tryggt, samhällsintegrerad och självständigt liv. Verksamheten ska inriktas mot förebyggande insatser. Särskilt engagemang ska ägnas åt behov som rör barn och unga.</p> <p>Indikatorer Andelen vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd ska bli lägre över tid. Andelen unga med ekonomiskt bistånd ska bli lägre över tid.</p>	<p>Integrations- och flyktingverksamheten Integrations- och flyktingmottagningen i Tanums kommun ska vara god och ändamålsenlig med fokus på integration, sysselsättning och egen försörjning.</p> <p>Indikator Tanums kommun ska ha ett bättre värde än snittet i riket när det gäller andelen som lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta.</p>	<p>Funktionshinderverksamheten Verksamheten ska präglas av en hög servicenivå gentemot den sökande med ett fokus på den enskildes självbestämmande och individuella behov. Den enskilde ska kunna leva ett tryggt, samhällsintegrerad och självständigt liv. Särskilt engagemang ägnas åt behov som rör barn och unga.</p> <p>Indikator Andelen brukare som upplever att personalen pratar så att de förstår ska öka över tid.</p>

Barn och utbildningsnämnden	Tekniska nämnden	Miljö och byggnadsnämnden
<p>Nämnden ska verka för att de personer som står långt ifrån arbetsmarknaden kommer i egen försörjning.</p> <p>Målindikatorer Genomförd kartläggning av problematisk skolfrånvaro. Följa upp elevers skolnärvaro. Upprättad rutin för samverkan kring kommunalt aktivitetsansvar.</p>	<p>Att öka tillgängligheten vid kommunens badplatser för funktionshindrade.</p> <p>Skapa förutsättningar för ett gaturum med god framkomlighet och trafiksäkerhet för alla.</p> <p>Att arbeta för att varje år utöka kommunens gång- och cykelvägnät.</p> <p>Att arbeta för en god fysisk och psykisk arbetsmiljö.</p> <p>Att vid planering och exploatering prioritera säkra gång- och cykelvägar framför framkomligheten för bilister.</p>	

”Området är att skapa förutsättningar för

BARN OCH UNGAS UPPVÄXTVILLKOR

I barndomen grundläggs förutsättningar för god psykisk och fysisk hälsa. Barn som haft möjlighet att utveckla de grundläggande förmågorna tidigt i barndomen har fått en mer stabil grund att stå på och i förlängningen bättre hälsa och självkänsla under hela livet. Familjens livssituation är betydelsefull för barnets uppväxtvillkor och framtid. Därför ska familjen ges förutsättningar att vara barnets främsta resurs.

Barn och unga ska ges möjligheter till inflytande och delaktighet. Vilket möjliggör utveckling för den enskilda individen och för samhällets demokratiska processer. Flickors och pojkars olika livsvillkor ska särskilt uppmärksammas i enlighet med barnkonventionen.

Barn och unga ska ges förutsättningar att stärka sin sociala identitet och skaffa sig erfarenheter och kunskaper som krävs för livsval och vuxenliv. Att investera i barns utveckling och förebygga ohälsa hos barn är en långsiktigt lönsam investering både för individen och för samhället och en av de viktigaste åtgärderna för att utjämna ojämlikhet i hälsa. Det är avgörande att kommunala verksamheter och externa aktörer tar barnkonventionens fyra grundprinciper (artikel 2, 3, 6 och 12) i beaktande i alla insatser som berör barn och unga.”

Folkhälsorådets prioriteringar under 2021

Folkhälsorådet ska fortsatt stödja kommunens arbete med att säkerställa barnrättsarbetet i enlighet med barnkonventionen. Synen på barn som rättighetsbärare behöver stärkas och barnrättsbaserat synsätt måste beaktas i alla åtgärder som rör barn, från lagstiftning till det enskilda barnets vardag. Barns möjligheter att komma till tals och att framföra sina klagomål behöver tillförsäkras. Ett barns barndom går inte i repris. Det är därför centralt att rättigheterna tillämpas för dagens barn och inte enbart för barn i framtiden.

Folkhälsorådet har beslutat att bevilja utvecklingsmedel inom följande utvecklingsområde *Barn och ungas uppväxtvillkor* för 2021:

Att stödja miljö- och byggnadsnämndens insats att implementera barnkonventionen i den fysiska planeringen genom att ta fram riktlinjer hur barnperspektivet kan beaktas och hur barnkonsekvensanalys som metod kan användas.

Att stödja skolornas samt centrala barn- och elevhälsans satsning att elevers behov tillgodoses genom individuella fokusverktyg, vilket ökar studiero och inläring.

Att stödja anhörigstödet arbete med att synliggöra barn och unga som anhöriga samt vilket stöd som erbjuds denna målgrupp i kommunen. En intention är att i ett tidigt skede upptäcka barnets/barnens situation ur ett anhängarperspektiv och tidigt erbjuda riktade insatser som främjar hälsa och utveckling.

Folkhälsorådet har beslutat att rikta medel till kompetensutveckling för fritidsledare. Fritidsledare möter en alltmer komplex arbetsvardag som ställer helt andra/nya krav i professionen. Utbildningen genomförs via Högskolan väst. Folkhälsoråden/eller motsvarande i kommunerna i norra Bohuslän bekostar tillsammans utbildningen, vilket möjliggör likvärdig kompetensutveckling för fritidsledare i norra Bohuslän.

Nämndernas folkhälsomål: Barn och ungas uppväxtvillkor

Omsorgsnämnden	Barn och utbildningsnämnden	Tekniska nämnden	Miljö och byggnadsnämnden
	<p>Nämnden ska arbeta för att öka barn- och ungdomars delaktighet och inflytande.</p> <p>Målindikatorer Formaliserad mötesstruktur för barns och elevers inflytande finns på varje förskole- och skolenhet.</p> <p>Ökat antal barnkonsekvensanalyser med ungas medverkan är genomförda.</p>	<p>Vid byggnation av nya förskolelokaler skall vi tillsammans med beställaren eftersträva att vi får en giftfri förskolemiljö.</p>	<p>Implementera barnkonventionen i planprocessen genom att ta fram riktlinjer för hur barnperspektivet kan uppnås och hur barnkonsekvensanalys som metod kan användas.</p>

”Området är att skapa förutsättningar för

GODA LEVNADSVANOR

Förutsättningar för en god hälsa påverkas av människors handlingsutrymme och möjligheter till goda levnadsvanor. Människors möjligheter att etablera och upprätthålla hälsosamma levnadsvanor ska stärkas. I arbetet för att främja hälsa och förebygga ohälsa är det angeläget att se individens hela situation och livsmönster och inte enskilda faktorer var för sig. Hälsa och livsstil påverkas till stor del av samhällets sociala, ekonomiska, miljömässiga och kulturella förhållanden.

Andelen äldre fortsätter att öka. Hälsosamt åldrande ökar möjligheterna till att kunna leva ett långt och självständigt liv och ska utgå från den enskildes förutsättningar och behov. För att främja goda levnadsvanor behövs mötesplatser och verksamheter som är positiva för människans hälsa och hälsoutveckling. En väl fungerande och aktiv ideell sektor är en betydelsefull del av samhällets strävanden för en jämlik hälsa och en resurs i arbetet för goda levnadsvanor. Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård och tandvård har en nyckelroll i arbetet för goda levnadsvanor genom sin specifika kompetens och sina kontaktytor gentemot befolkningen”.

Folkhälsorådets prioriteringar under 2021

Samverkan med kommunala verksamheter och externa aktörer för att förebygga och minska förekomst av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS) är fortsatt ett prioriterat område. Särskild fokus läggs på tidigt förebyggande arbete för att motverka negativ utveckling av ANDTS skadeverkningar hos barn och unga. Kunskapsbaserat arbete för god psykisk hälsa och suicidprevention hos unga och äldre är fortsatt ett prioriterat område för folkhälsorådet.

Folkhälsorådet har beslutat att bevilja utvecklingsmedel inom följande utvecklingsområde *Goda levnadsvanor* för 2021:

Att stödja omsorgsnämndens insats att öka utbudet av hälsofrämjande aktiviteter bland personer med funktionsvariation, bland annat genom parcykling.

Att stödja pensionärsföreningar, gårdsråd m.fl. till varaktiga kulturella aktiviteter samt främjandet av social gemenskap och etablering av nätverk för äldre. Stödja pensionärsföreningar och gårdsråd att nå äldre utan social gemenskap och erbjuda dem att vara med i verksamheten.

Nämndernas folkhälsomål: Goda levnadsvanor

Omsorgsnämnden	Barn och utbildningsnämnden	Tekniska nämnden	Miljö och byggnadsnämnden
<p>Äldreomsorg Verksamheten ska präglas av en god och säker omsorg, vård och service för att äldre och funktionshindrade skall ges ett gott liv med trygghet i sin livssituation. Alla ska bemötas med respekt och värdighet utifrån sina individuella förutsättningar och behov. Äldreboende ska finnas i flera orter. För äldre ska det finnas boenden med olika boendeformer.</p> <p>Indikatorer Andelen omsorgstagare som upplever svåra besvär av ångslan, oro eller ångest ska minska över tid. Andelen omsorgstagare som upplever att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål ska öka över tid. Andelen omsorgstagare som är nöjda med de sociala aktiviteterna på sitt äldreboende ska öka över tid.</p> <p>Kostenheten Verksamheten ska inspirera till sunda matvanor på ett lustfyllt sätt där smak, kvalitet och trevlig måltidsmiljö är viktiga komponenter</p> <p>Indikator Samma indikatorer som för verksamhetsmålet i övrigt, det vill säga brukarnöjdhet med mat och måltider.</p>	<p>Nämnden ska verka för att den psykiska hälsan förbättras hos barn, elever, ungdomar, besökare och deltagare.</p> <p>Målindikatorer Utvärdering via skolhälsovårdens hälsosamtal. Kartläggning genomförd av former för besökares och deltagares inflytande inom Kultur och Fritid och arbetsmarknadsenhetens verksamheter.</p>	<p>Förvalta och utveckla attraktiva parker, grönytor, friluftsanläggningar och övrig mark för aktivitet och rekreation.</p>	